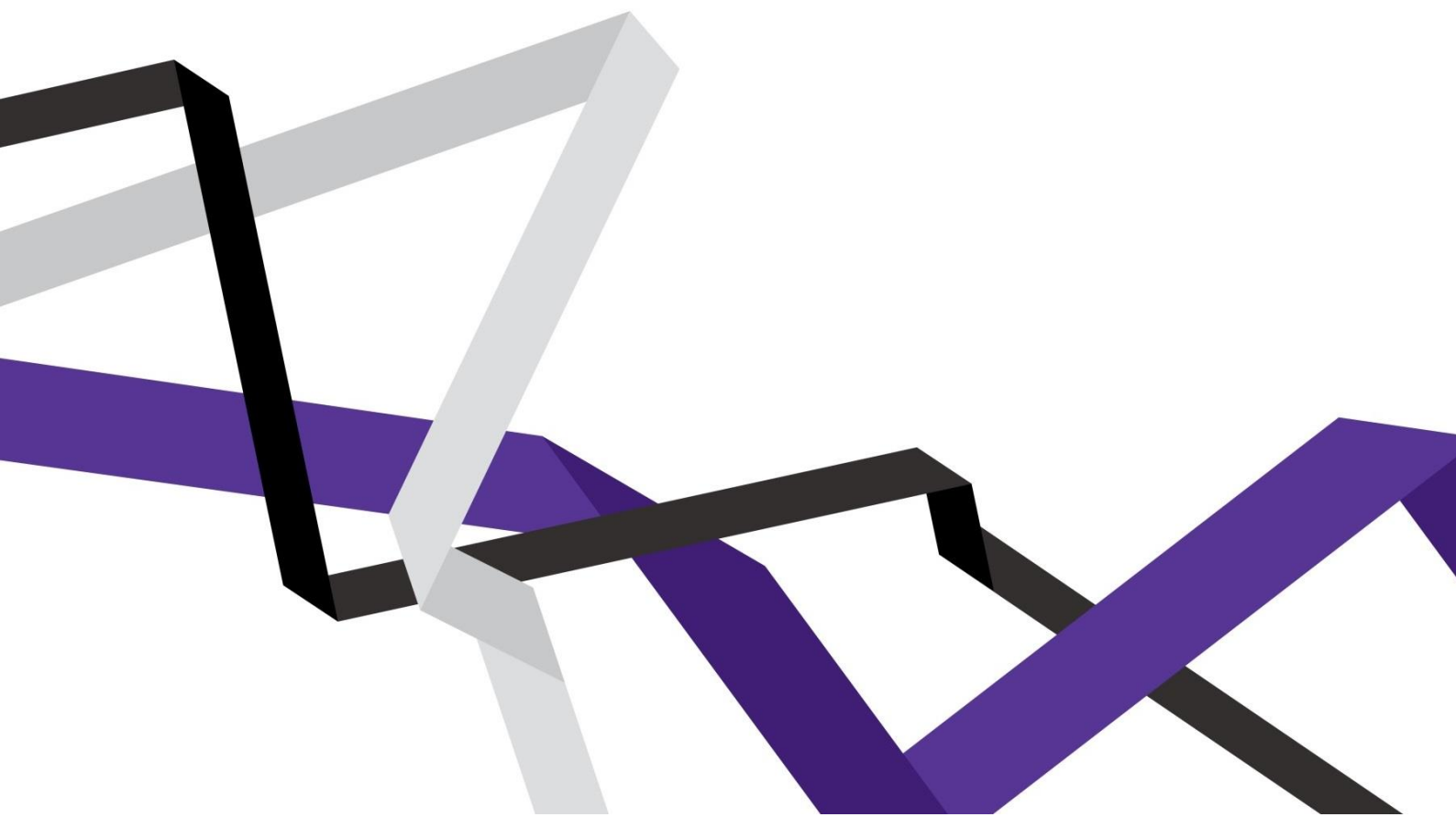

Små og mellemstore virksomheder

Konjunkturvurdering

3. kvartal 2018

Fakta om undersøgelsen

SMVdanmarks konjunkturanalyse er baseret på et spørgeskema udsendt til godt 2.100 respondenter, hvoraf 694 små og mellemstore virksomheder har deltaget. I alt 652 respondenter har besvaret hele spørgeskemaet, mens 32 respondenter har givet nogle svar. Virksomhederne beskæftiger sig inden for byggeri, mindre industri, butikshåndværk, autoreparation og beslægtede servicefag. Svarene er indsamlet i perioden 17. august – 7. september 2018.

Om SMVdanmark

SMVdanmark arbejder for at sikre små og mellemstore virksomheder de bedste betingelser for vækst og udvikling. Vi tager os af små og mellemstore virksomheders interesser over for politikere og øvrige myndigheder både i Danmark og EU. SMVdanmark blev stiftet i 1879 og repræsenterer i dag knap 18.000 små og mellemstore virksomheder indenfor byggeri, industri, auto, service og butiksfag. Medlemskaren repræsenterer en stor og mangfoldig del af dansk erhvervsliv. Medlemsvirksomhederne repræsenterer både traditionelle håndværksfag, højteknologiske fremstillingsvirksomheder og helt nye fagområder som it, design og grafiske fag. Og de bidrager alle til at skabe nye arbejds- og uddannelsespladser.

SMVdanmarks SMV-konjunkturvurdering – september 2018

ISSN: 1901-9084

SMVdanmarks SMV-konjunkturvurdering udgives af SMVdanmark 4 gange årligt. SMV-konjunkturvurderingen kan hentes gratis på SMVdanmarks hjemmeside.

Redaktionen af nærværende udgave er afsluttet 10. september 2018.

Henvendelse vedrørende analysen:

SMVdanmark • Islands Brygge 26 • 2300 København S

Tlf. +45 33 93 20 00 • Fax +45 33 32 01 74 • www.SMVdanmark.dk

Ansv. red.: Lars Magnus Christensen (christensen@SMVdanmark.dk)

Redaktion: Lasse Hounsgaard Christensen (hounsgaard@SMVdanmark.dk),

Mathias Bille Leerbech (leerbech@SMVdanmark.dk) og

Lasse Lundqvist (lundqvist@SMVdanmark.dk)

Indhold

Resumé	4
Hovedpointer fra undersøgelsen.....	4
Konjunkturbarometeret falder i indeværende kvartal.....	5
Danmarks økonomiske situation	5
Investeringslysten.....	5
Virksomhedernes økonomiske situation.....	5
Forventninger til året resultat	5
SMVdanmarks Konjunkturbarometer	5
Danmarks økonomiske situation vurderes stadig bedre end virksomhedernes.....	6
Eksporttilliden stiger igen	8
SMV'erne forventer mere aktivitet i de kommende 3 måneder	9
Ordretilliden fordelt på brancher	9
SMV'ernes sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid ændrer sig ikke	10
Udbudsindekset bryder opadgående stime.....	11
Bilag.....	12
Beregning af SMV-konjunkturbarometeret	12

Resumé

SMV'erne er mindre optimistiske end for 3 måneder siden, dog befinder konjunkturbarometeret sig fortsat på et stabilt niveau. Den mindre optimisme ses i konjunkturbarometeret, som falder fra 29 pct. til 24 pct. Faldet skyldes, at tre ud af de fire parametre falder i konjunkturbarometeret. Det er dog især SMV'ernes vurdering af forventninger til årets resultat, som falder med 11 procentpoint fra 33 pct. til 22 pct., der har haft den største betydning for faldet i konjunkturbarometeret. Derudover falder SMV'ernes forventninger til Danmarks økonomiske situation med 6 procentpoint fra 44 pct. til 38 pct. SMV'ernes forventninger til virksomhedens egen økonomiske situation falder marginalt fra 26 pct. til 25 pct. Disse ændringer resulterer tilsammen i et fald i konjunkturbarometeret, dog hvor SMV'ernes forventninger til årets resultat og Danmarks økonomiske situation har haft den største, negative virkning.

Gabet mellem SMV'ernes vurdering af Danmarks økonomiske situation og deres egen økonomiske situation mindskes med 5 procentpoint. Eksporttilliden stiger i indeværende kvartal med 2 nettotal. Den sæsonkorrigeret ordretillid stiger med 2 nettotal og er steget for tredje kvartal i streg. Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid er uændret i tre kvartaler i streg, hvilket er på det høje niveau 7 nettotal. Udbudsindekset falder til indeks 116, hvilket er det laveste niveau siden 2. kvartal 2017, og bryder dermed en opadgående trend.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- Vurderingen af virksomhedernes økonomiske situation falder med 6 procentpoint fra 44 pct. til 38 pct.
- Forventningerne til årets resultat falder med 11 procentpoint fra 33 pct. til 22 pct.
- Afstanden mellem vurderingen af Danmarks økonomiske situation og virksomhedernes falder med 5 procentpoint, hvor vurderingen af den danske økonomi nu ligger 13 procentpoint over vurderingen af virksomhedernes økonomi.
- Eksportørernes eksporttillid er steget til 15 nettotal, mens underleverandørernes eksporttillid er faldet til 13 nettotal. Den samlede eksporttillid er steget med 2 nettotal til nettotal 14.
- Den sæsonkorrigerede ordretillid stiger med 2 nettotal fra nettotal 12 til nettotal 14.
- Den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid forbliver uændret, men ligger stadig på et højt niveau med nettotal 7.
- Udbudsindekset falder til det lavest niveau siden 2. kvartal 2017 – udbudsindekset falder fra indeks 136 til indeks 116.

Konjunkturbarometeret falder i indeværende kvartal

Danmarks økonomiske situation

SMV'ernes vurdering af Danmarks økonomi falder, men er fortsat høj. Vurderingen af Danmarks økonomiske situation falder med hele 6 procentpoint fra 44 pct. til 38 pct. Faldet skyldes, at virksomhederne, som mener, at Danmarks økonomiske situation er meget bedre nu sammenlignet med samme tidspunkt sidste år, er faldet med 6 procentpoint fra 52 pct. til 46 pct. Samtidig er der stilstand i antallet af virksomheder, som mener, at Danmarks økonomiske situation er dårligere nu sammenlignet med samme tidspunkt sidste år.

Investeringslysten

Investeringslysten forbliver på samme høje niveau som sidste kvartal. SMV'erne mener altså, at det er fordelagtigt at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt sammenlignet med samme tidspunkt sidste år. Af de adspurgte SMV'er finder 21 pct. det lukrativt at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt sammenlignet med samme tidspunkt sidste år, hvor 9 pct. af de adspurgte finder det mindre lukrativt.

Virksomhedernes økonomiske situation

Virksomhedernes vurdering af deres økonomiske situation falder marginalt i indeværende kvartal. Virksomhedernes økonomiske situation falder med 1 procentpoint. Faldet skyldes, at antallet af virksomheder, som mener, at virksomhedens situation er forværret, er steget med 1 procentpoint fra 15 pct. til 16 pct.

Forventninger til årets resultat

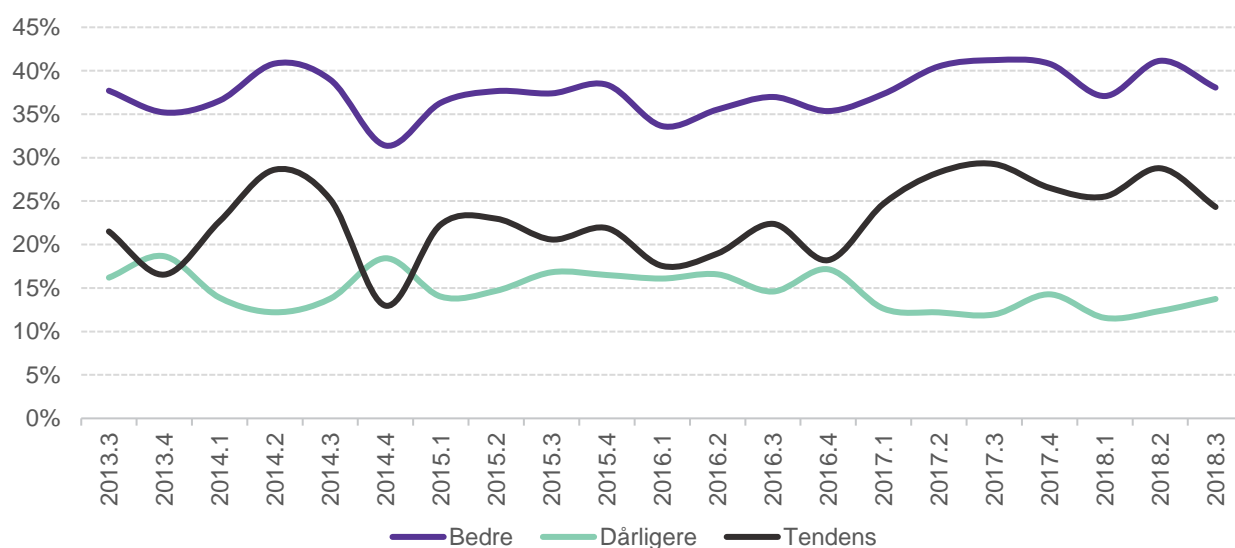
Forventningerne til årets resultat falder for første gang siden 4. kvartal 2017. Forventningerne falder med hele 11 procentpoint fra 33 pct. til 22 pct. Hovedårsagen til faldet skyldes et fald på 6 procentpoint i andelen af virksomheder, som forventer, at årets resultat vil blive bedre en sidste års resultat – samt en stigning på 5 procentpoint i antallet af virksomheder, som mener, at virksomhedens resultat vil være dårligere end forrige års resultat. Dette er det største fald siden 1. kvartal 2009.

SMVdanmarks Konjunkturbarometer

SMVdanmarks Konjunkturbarometer falder. Barometeret falder i indeværende kvartal med 5 procentpoint fra 29 pct. til 24 pct. Dette er det laveste niveau siden 4. kvartal 2016. I forhold til sidste kvartal er der sket et fald i antallet af positive virksomheder med 3 procentpoint samt en stigning i antallet af negative virksomheder på 2 procentpoint. Faldet i barometeret sker hovedsageligt på baggrund af, at forventningerne til årets resultat er faldet med 11 procentpoint. Samtidig er der et fald i vurderingen af Danmarks økonomiske situation på 6 procentpoint og et lille fald i vurderingen af virksomhedernes økonomiske situation på 1 procentpoint. Det er altså 3 af konjunkturspørgsmålene, som påvirker barometret negativt, mens det sidste konjunkturspørgsmål om investeringslysten forbliver uændret.

Hvis der sammenlignes med det gennemsnitlige niveau for konjunkturbarometeret de seneste 5 år, så befinder barometeret i indeværende kvartal sig over dette niveau på trods af nedgangen.

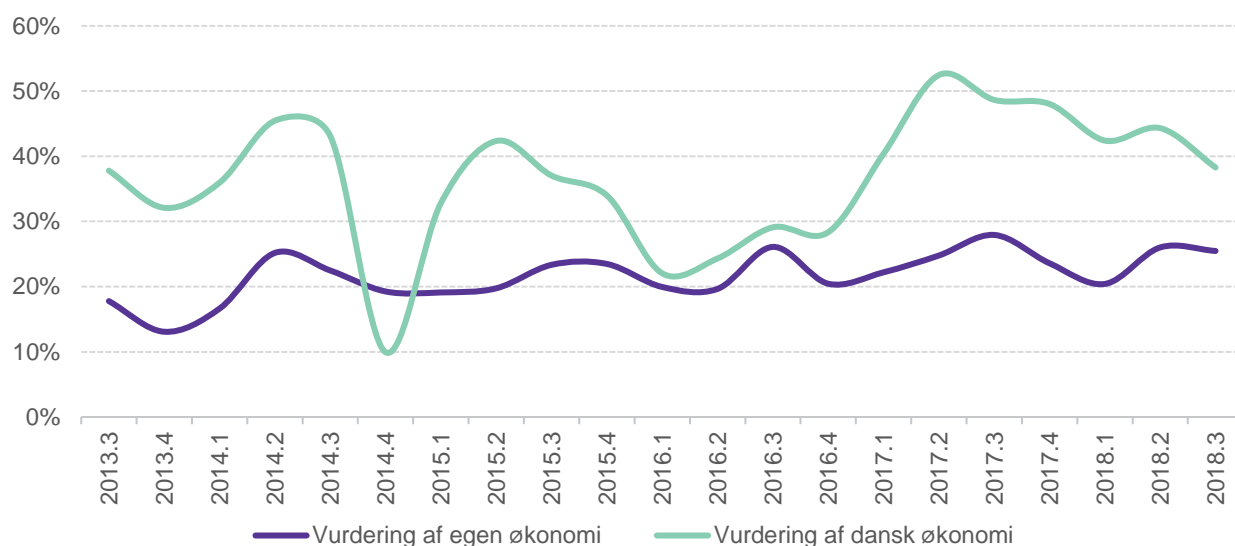
Figur 1: SMVDanmarks Konjunkturbarometer

Danmarks økonomiske situation vurderes stadig bedre end virksomhedernes

Tendensen siden 1. kvartal i 2018 forsætter. Afstanden mellem virksomhedernes og Danmarks økonomiske situation forsætter med at indsnævres. I indeværende kvartal falder afstanden med 5 procentpoint, hvilket medfører, at gabet mellem virksomhedernes økonomiske situation og Danmarks situation i indeværende kvartal er på 13 pct., hvor det i sidste kvartal var på 18 pct. Indsnævringen skyldes, at vurderingen af virksomhedens egen økonomiske situation har ændret sig marginalt i forhold til sidste kvartal, mens vurderingen af Danmarks økonomiske situation er faldet med 6 procentpoint fra 44 pct. til 38 pct.

Figur 2: Forholdet mellem Danmarks og virksomhedernes økonomiske situation

Antal respondenter Danmarks økonomi: 669

Antal respondenter virksomhedernes økonomi: 665

Brancherne vurderer konjunkturbarometeret forskelligt. De mest positive brancher er byggebranchen og servicebranchen, som lander på en samlet tendens på hhv. 29 pct. og 25 pct. Den tredje mest positive branche er butikskbranchen, som lander på 20 pct., hvorefter industribranchen lander på 19 pct. Byggebranchens konjunkturbarometer falder mest med 6 procentpoint fra 35 pct. til 29 pct.

De to brancher, som oplever det næstmest faldende konjunkturbarometer, er servicebranchen og industribranchen. Begge branchers konjunkturbarometer falder med 5 procentpoint. Servicebranchens barometer falder fra 30 pct. til 25 pct., mens industribranchens barometer falder fra 24 pct. til 19 pct. Det mindste fald i konjunkturbarometeret er i butikskbranchen, som oplever et fald på 1 procentpoint fra 21 pct. til 20 pct.

Hvis man ser på de fire konjunktursspørgsmål, som udgør konjunktoren, er der stor forskel på, hvordan de enkelte brancher svarer. Den første indikator er SMV'ernes vurdering af Danmarks økonomiske situation. Den største positive overvægt af virksomheder er i servicebranche, hvor der er en overvægt på 45 pct. af virksomhederne, som vurderer, at Danmarks økonomiske situation er bedre på nuværende tidspunkt end samme tidspunkt sidste år. Den næstmest positive branche er byggebranchen med en overvægt på 39 pct., efterfulgt af butikskbranchen med en overvægt på 38 pct. Den mindst positive branche er industribranchen, som har en overvægt af positive virksomheder på 21 pct.

Ved spørgsmålet omkring virksomhedernes vurdering af deres egen økonomiske situation er det byggebranchen, som har den største, positive overvægt af virksomheder, hvor 33 pct. mener, at deres egen virksomheds økonomiske situation er bedre på nuværende tidspunkt sammenlignet med samme tidspunkt sidste år. Den næstmest positive branche er industribranchen, hvor der er en positiv overvægt på 23 pct. af virksomhederne, som mener, at virksomhedens økonomiske situation er bedre på nuværende tidspunkt sammenlignet med samme tidspunkt sidste år. De mindst positive brancher er bygge- og servicebranchen, hvor der er en positiv overvægt på 21 pct. af virksomheder, som mener, at virksomhedens økonomiske situation er bedre på nuværende tidspunkt sammenlignet med samme tidspunkt sidste år.

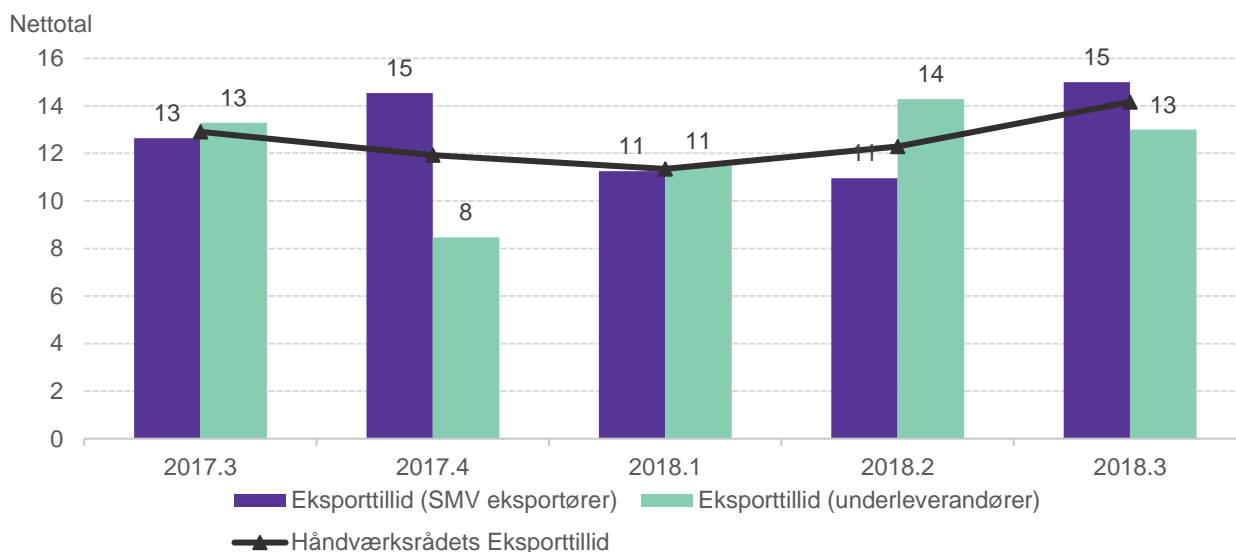
Ved virksomhedernes vurdering af årets resultat i forhold til samme tidspunkt sidste år er byggebranchen den mest positive branche, hvor der er en positiv overvægt af virksomheder på 30 pct. Herefter kommer industribranchen med en positiv overvægt af virksomheder på 23 pct., efterfulgt af servicebranchen med en positiv overvægt af virksomheder på 22 pct. Butikskbranchen er den mest negative branche; her ligger den positive overvægt af virksomhederne på 8 pct., hvilket er et fald på 20 procentpoint sammenlignet med sidste kvartal, hvor tendensen lå på 28 pct.

Den sidste indikator er investeringslysten. Her er det butikskbranchen, som er mest positiv med en positiv overvægt af virksomheder på 15 pct. Dernæst kommer byggebranchen med en positiv overvægt af virksomheder på 13 pct., efterfulgt af servicebranchen med en positiv overvægt af virksomheder på 10 pct. Den mindst positive af alle brancherne er industribranchen, som har en positiv overvægt på 7 pct.

Eksporttilliden stiger igen

Eksporttilliden fortsætter sin opadgående tendens. Eksporttilliden stiger i indeværende kvartal med 2 nettotal fra nettotal 12 til nettotal 14. Dette er et yderst fornuftigt niveau. I indeværende kvartal falder underleverandørernes eksporttillid med 1 nettotal, mens SMV-eksportørernes stiger med 4 nettotal. Disse to ændringer medfører stigningen i den samlede eksporttillid.

Figur 3: SMVdanmarks Eksporttillid

Antal respondenter SMV-eksportører: 70

Antal respondenter underleverandører: 50

Forklaring

Et positivt nettotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer, at eksporten i deres egen/den virksomhed, de leverer til, vil stige i løbet af de næste tre måneder. Omvendt betyder et negativt nettotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer, at eksporten vil falde.

SMVdanmark mener...

At det skal være nemt for SMV'er at eksportere til udlandet. Eksport udgør et vigtigt element i videreudviklingen af en virksomhed. De offentlige tilskudsmidler til eksportfremme bør derfor reserveres til SMV'erne og ikke til store virksomheder, som allerede selv har den fornødne kapital. Det skal desuden være lettere for SMV'er at få adgang til de offentlige rådgivnings- og støtteordninger relateret til eksport.

SMV'erne forventer mere aktivitet i de kommende 3 måneder

Den faktiske ordretillid falder for andet kvartal i træk. I det indeværende kvartal falder den faktiske ordretillid med 5 nettotal fra 16 nettotal til 11 nettotal. Hvis der i stedet ses på den sæsonkorrigerede ordretillid, er der sket en stigning på 2 nettotal fra 12 nettotal til 14 nettotal.

Figur 4: SMVdanmarks sæsonkorrigerede ordretillid

Antal respondenter: 676

Forklaring

Et positivt nettotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer at få flere ordrer om tre måneder sammenlignet med nu. Omvendt betyder et negativt nettotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer færre ordrer.

Ordretilliden fordelt på brancher

På tværs af de enkelte brancher er der en stor variation, når der ses på ordretilliden. Den højeste, sæsonkorrigerede ordretillid er for andet kvartal i træk industrivirksomhedernes, som har et nettotal på 20. Industribranchens sæsonkorrigerede ordretillid stiger med 2 nettotal fra 18 nettotal til 20 nettotal. Lige efter kommer byggevirksomhederne med en sæsonkorrigeret ordretillid på nettotal 17, hvilket er den branche, hvis ordretillid er steget mest med 9 nettotal. Servicebranchens sæsonkorrigerede ordretillid stiger 1 nettotal fra 13 nettotal til 14 nettotal. Butiksbranchens sæsonkorrigerede ordretillid falder 4 nettotal fra 14 nettotal til 10 nettotal. Hermed er butiksbranchen den eneste branche, som oplever en nedgang i den sæsonkorrigerede ordretillid.

Figur 5: Byggebranchens sæsonkorrigerede ordretillid

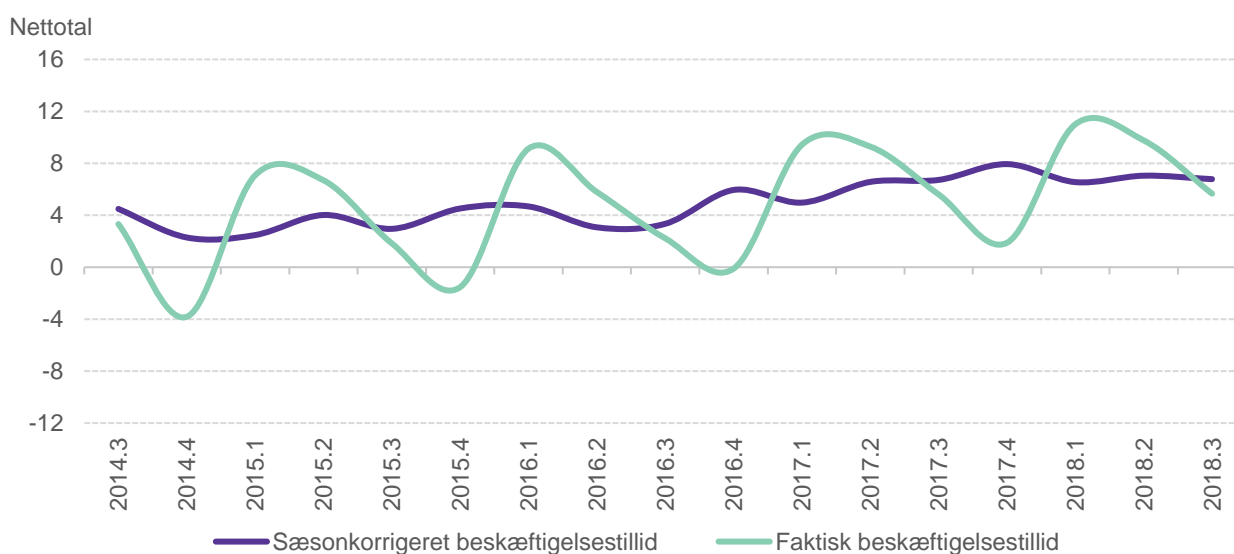

Antal respondenter: 274

SMV'ernes sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid ændrer sig ikke

Den faktiske beskæftigelsestillid falder med 4 nettotal fra nettotal 10 til nettotal 6, mens den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid forbliver uændret på 7 nettotal i indeværende kvartal. Dermed er den sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid stadig på et højt niveau. Det største fald i den faktiske beskæftigelsestillid tilfaldt byggebranchen; her sker der et fald på 8 nettotal fra 13 nettotal til 5 nettotal. Det næststørste fald sker i servicebranchen, hvor der er et fald på 3 nettotal, efterfulgt af butikskbranchens fald på 1 nettotal i den faktiske beskæftigelsestillid. Industribranchen forbliver det samme.

Figur 6: SMVdanmarks sæsonkorrigerede beskæftigelsestillid

Antal respondenter: 674

Forklaring

Et positivt netttotal betyder, at en overvejende del af virksomhederne forventer at få flere medarbejdere i deres virksomhed i løbet af de næste tre måneder sammenlignet med nu. Omvendt betyder et negativt netttotal, at en overvejende del af virksomhederne forventer at have færre medarbejdere i deres virksomhed.

SMVdanmark mener...

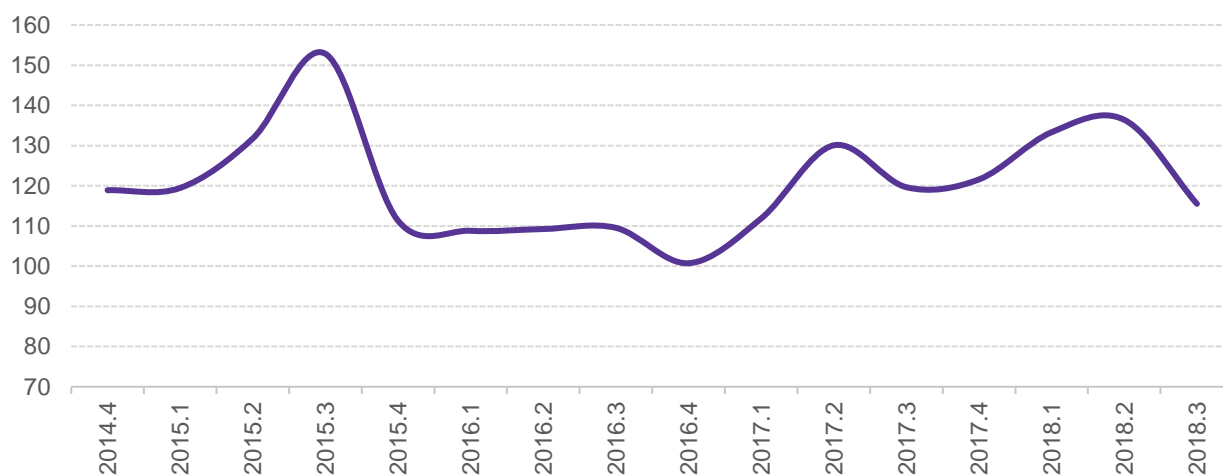
BoligJobordningen er det eneste politiske initiativ, der har en dokumenteret effekt på sort arbejde og samtidigt medvirker til at holde hånden under beskæftigelsen og oprettelse af nye lærepladser. Størrelsen af fradraget bør øges til det svenske niveau for at få en endnu stærkere effekt af BoligJobordningen.

Udbudsindexet bryder opadgående stime

Den opadgående stime, udbudsindexet har oplevet siden 3. kvartal 2017, stoppes i indeværende kvartal. Udbudsindexet falder i indeværende kvartal til indeks 116, hvilket er det laveste siden 1. kvartal 2017. Hermed mener SMV'erne, at kommunerne er blevet dårligere til at udbyde deres opgaver i mindre klumper, således at de små og mellemstore virksomheder har mulighed for at byde på dem. Udbudsindexet er stadig højere end det lave niveau i 2016.

Figur 7: SMVdanmarks Udbudsindex

Indeks: 2011.1 = 100

Antal respondenter: 268

SMVdanmark, september 2018

Bilag

Beregning af SMV-konjunkturbarometeret

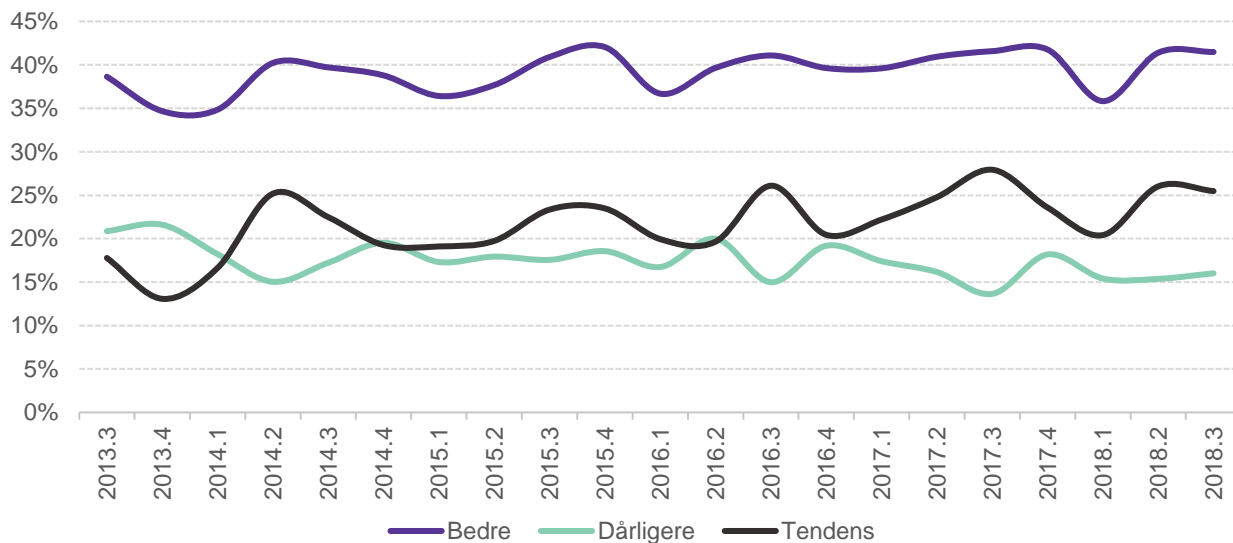
Beregningen af SMV-konjunkturbarometeret er baseret på følgende 4 spørgsmål:

1. Hvordan vurderer du virksomhedens generelle økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt året før?
2. Hvordan forventer du på nuværende tidspunkt, at virksomhedens resultat for indeværende år bliver i forhold til resultatet for sidste år?
3. Hvor fordelagtigt mener du, at det er at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?
4. Hvordan vurderer du Danmarks økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

Der er foretaget en vejning af svarene, så hver af de hovedbrancher, der indgår i panelet, får den samme vægt, som branchen har på landsplan. Service indeholder kun udvalgte servicefag.

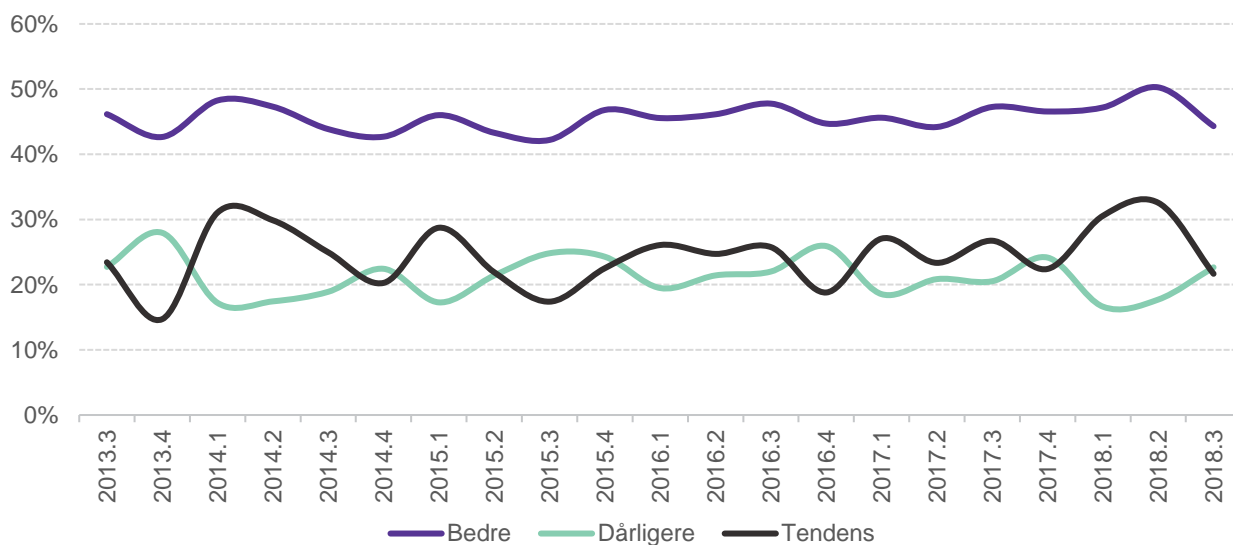
Se figurerne på næste side.

Figur 8. Hvordan vurderer du virksomhedens generelle økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt året før?

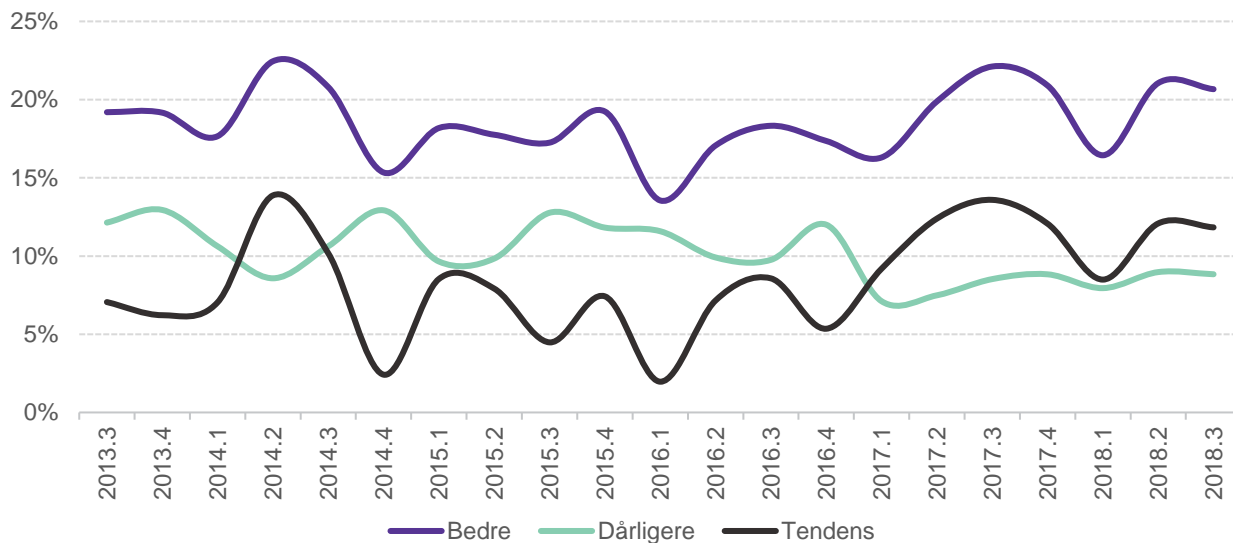
Antal respondenter: 665

Figur 9. Hvordan forventer du på nuværende tidspunkt, at virksomhedens resultat for indeværende år bliver i forhold til resultatet sidste år?

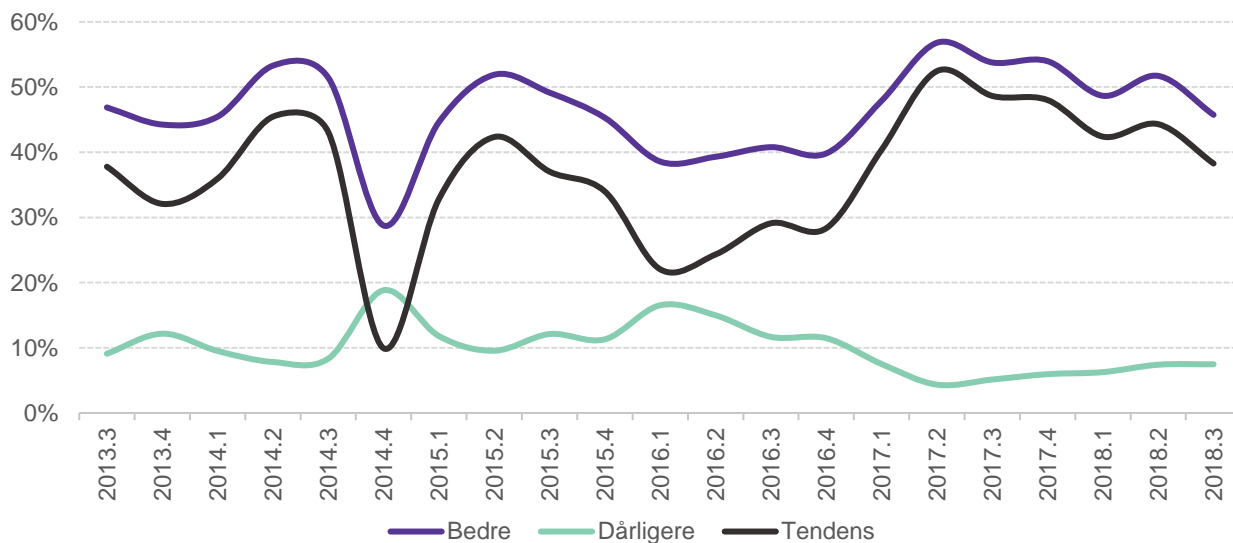
Antal respondenter: 668

Figur 10. Hvor fordelagtigt mener du, at det er at investere i produktionsudvidelser på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt året før?

Antal respondenter: 666

Figur 11. Hvordan vurderer du Danmarks økonomiske situation på nuværende tidspunkt i forhold til samme tidspunkt sidste år?

Antal respondenter: 669